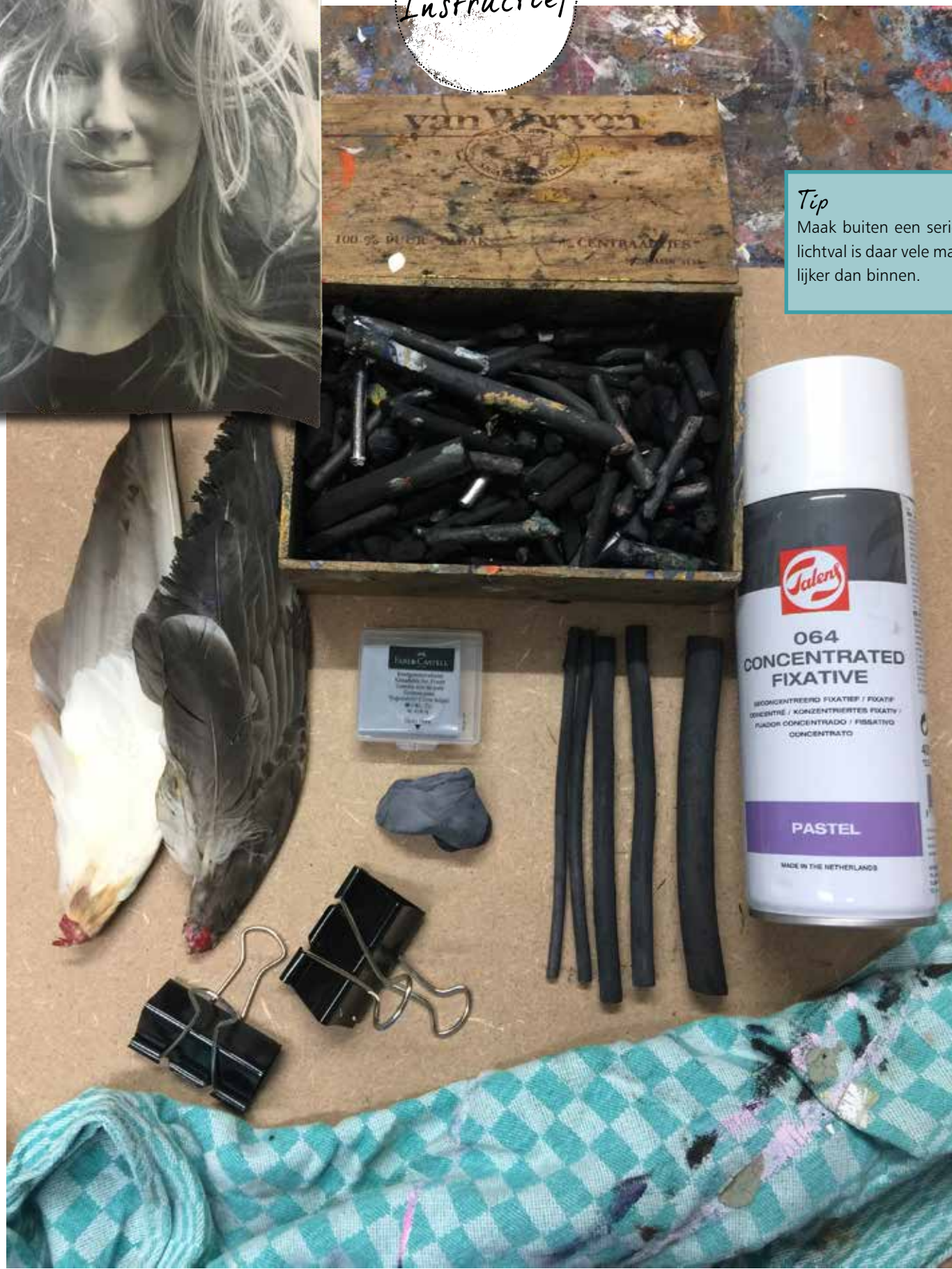

Instructief

Tip
Maak buiten een serie foto's: de lichtval is daar vele malen natuurlijker dan binnen.

Portret in houtskool

Houtskool is een geweldig materiaal om mooie portretten mee te tekenen. Vaak wordt houtskool gezien als studiemateriaal, maar als je met lagen werkt, krijgt het werk meer diepgang en kun je ook de structuur van haar en huid prachtig uitwerken. Maak een serie foto's van je model, aangezien deze pose lastig is om lang vol te houden. Mijn model Anna-Seaske is lekker losgegaan tijdens de fotosessie. Nu volgt mijn uitdaging om haar huid en haar te vertalen in een pakkend portret.

TEKST EN BEELD: ANKE WIJNIA

1

Vorbereiding

We gaan werken op grijs getint papier. Persoonlijk vind ik dit erg fraai om een houtskooltekening op te maken, doordat het een meer naturel uitstraling geeft. Verder hebben we nodig: houtskool in diverse diktes, kneedgum, wiek en/of katoenen doek en fixatief. Selecteer een foto en print deze op A4-formaat in zwart-wittinten. Je kunt eventueel het licht-donkercontrast verhogen en het portret bijnijden voor de juiste compositie.

2

Eerste opzet

Zet het papier en de foto goed vast met metalen klemmen op een mdf-paneel. De afmeting mag groter zijn dan je papier. Een mdf-paneel kun je bij de bouwmarkt eenvoudig op maat laten zagen.

We gaan beginnen met het dikste houtskool en maken een losse schets. Kijk daarbij vooral goed naar de schaduwpartijen: zet deze stevig aan. Zie dit als een soort onderzoekende fase: hoe zijn de verhoudingen mond – neus – ogen? Het werkt ook heel goed om eerst het haar schuin te arceren.

MATERIALEN:

- Grijs getint tekenpapier met structuur
- Mdf-onderpaneel
- Metalen klemmen
- Houtskool in diverse diktes: 4, 6, 9, 11 mm
- Wiek en/of zachte katoenen doek
- Kneedgum (Faber Castell)
- Fixatief (Talens)

3

Vervagen met een wiek

Na de eerste opzet gaan we de tekening vervagen met een wiek (of katoenen doek). Beweeg hierbij de wiek losjes van boven naar beneden over het papier. Een deel van de tekening zal hierdoor verdwijnen. Dit zul je wellicht heel spannend vinden, maar geloof me: er ontstaat hierdoor een gelaagdheid waarin je vervolgens weer verder kunt werken.

4

Licht eruit gummen

Neem je kneedgum en kneed deze eerst tot de juiste vorm. Gum daar waar het licht op valt met een krachtige hand een laagje houtskool weg. Bij mijn model valt het licht op de neus, het voorhoofd en vooral in het haar. Voor de haren maak je een vlotte beweging over het papier. Herhaal dit meerdere malen voor meer diepgang.

5

Donker aanzetten

Zet vervolgens de donkerste schaduw en ogen, neus en mond aan met een iets dunnere houtskool. Je kunt nu steeds preciezer en in detail gaan werken. Uiteraard kun je deze stappen (vervagen met een wiek, gummen, aanzetten) herhalen totdat je tevreden bent over het resultaat.

Tip

Je kunt je kneedgum in allerlei vormen kneden: ook voor kleine details als het oogwit kun je een puntje maken om nauwkeurig te gummen.

6

Beweging in het haar

Doordat je met diverse lagen werkt, waarbij je na het uitgummen van het licht weer houtskool aanzet, krijg je beweging in het haar. Je zult zien hoe mooi dit werkt. Probeer ook te variëren door de ene keer harder of zachter te tekenen met je houtskool. Ook met je vingers kun je mooi verdoezelen.

Anke Wijnia, **Anna-Seaske**, 2020, houtskool op papier, 40 x 50 cm.

7

Details, ogen mond

Uiteindelijk willen we dat het portret gelijkend is en dat bereiken we door het karakter van het model te raken. De mond, neus en ogen zijn daarbij vooral belangrijk. Kijk goed wat je nog kunt doen. In mijn geval zijn dit het specifieke 'trekje' bij de mond en het kuiltje in haar kin.

Pas als je helemaal tevreden bent over het resultaat, kun je het portret fixeren.